

Nr 104.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m.

(2:a avd.)

1:o) **Uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m. Konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset i Stockholm.** I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t såsom kapitalinvestering i allmänna fastighetsfonden (bilagan 6, punkterna 4 och 5, sid. 5—12, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1939) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1939/40 anvisa dels till uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m. ett reservationsanslag av 4,550,000 kronor; dels ock till konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset i Stockholm ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

I propositionen nr 132/1931 beräknades statens bidrag till sjukhusets uppförande till 11,626,984 kronor eller, om det för budgetåret 1930/31 till förberedande arbeten anvisade beloppet av 300,000 kronor medräknades, 11,926,984 kronor, vartill borde läggas kostnaden för enskilda vårdplatser, 1,933,016 kronor, vilket belopp skulle genom statens försorg upplånas. Av statsmedel skulle således anvisas 13,860,000 kronor. Härav hava till och med budgetåret 1938/39 anvisats tillhoppa 13,360,000 kronor, varav 1,933,016 kronor till enskilda vårdplatser. Att ytterligare anvisa skulle sålunda återstå ett belopp av 500,000 kronor.

I bilaga 7 (sid. 19) av 1938 års kapitalbudget beräknades för konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset ett belopp av 150,000 kronor. Det förutsattes, att sistnämnda belopp skulle fördelas med 75,000 kronor på vardera av de två närmaste budgetåren, varför för ändamålet för budgetåret 1938/39 anvisades ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att *karolinska sjukhusets byggnadskommitté* redan tidigare framhållit, att det ursprungligen beräknade be-

loppet för sjukhusets uppförande icke komme att förslå till täckande av de verkliga kostnaderna. Anledningen härtill vore framför allt att söka i två omständigheter, nämligen dels utvecklingen å sjukhusteknikens område under sjukhusets långa byggnadstid, dels ock inträffad höjning av arbetslönerna och byggnadsmaterialiernas priser.

Under byggnadsarbetets fortskridande hade kommittén ställts inför nödvändigheten att vidtaga vissa av sjukhusteknikens utveckling föranledda förändringar i det först utarbetade förslaget, trots att därav föranletts ökade kostnader.

Den på grund av prisstegringen å byggnadsmaterialier inträffade kostnadsökningen hade inverkat å de entreprenadavtal, som avslutats under senare hälften av år 1936 och därefter. Vad arbetslönerna beträffade, ville kommittén framhålla, att tidigare gällande avtal inom byggnadsfacket utgått den 1 april 1937. Det hade kunnat konstateras, att entreprenörerna redan under senare halvåret 1936 vid avgivandet av anbud, avseende byggnadsarbeten under tiden efter den 1 april 1937, räknat med högre arbetslöner.

Kommittén har nu efter en ingående kostnadsberäkning, för vilken hänvisas till statsrådsprotokollet, hemställt om anvisande för nästa budgetår av 3,825,000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag, därav 500,000 kronor i enlighet med den ursprungliga planen, 3,200,000 kronor till följd av berörda kostnadsökningar och 125,000 kronor till vissa ändamål, som ursprungligen icke beräknats ingå i byggnadsföretaget (garageplatser, vattenreservoar för brandskyddsändamål samt viss kulvertanläggning).

Byggnadskommittén har vidare hemställt om anvisande av 725,000 kronor till anordnande vid ifrågavarande sjukhus av bombsäkra luftskyddsrum, avsedda för sjukhusets patienter, personal och den gifta personalens familjer, i runt tal 2,300 personer. Anläggningen är avsedd att giva full säkerhet även mot fullträffar av tunga bomber samt mot gasbeläggning.

I den för skyddsrummens utförande beräknade kostnaden ingår icke kostnad för skyddsrumsanläggning för vanförestaltens behov, vilken av kommittén uppskattats till 165,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har icke haft något att erinra mot förslaget till bombsäkra skyddsrum och ansett den härför beräknade kostnadssumman av 725,000 kronor tillräcklig.

Direktionen för karolinska sjukhuset har anfört, att direktionen ej kunnat bedöma förevarande förslag ur teknisk synpunkt. Ej heller hade direktionen varit i stånd att bedöma de gjorda kostnadsberäkningarna. Beträffande dessa ville dock direktionen framhålla, att inga beräkningar gjorts angående underhållskostnaderna, vilka enligt direktionens förmenande komme att uppgå till avsevärda belopp. Direktionen har därjämte berört frågan om redovisningen av ifrågavarande underhållskostnader.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande:

Byggnadskommitténs beräkningar av reservationsanslaget till uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m. hade icke givit departementschefen anledning till erinran. Departementschefen föreslog därför, att för nästa budgetår anvisades 3,825,000 kronor för detta ändamål.

Efter samråd med chefen för socialdepartementet hade departementschefen funnit sig böra föreslå, att medel härutöver anvisades till inredande av bombsäkra skyddsrum vid sjukhuset. I det av kommittén härför äskade beloppet, 725,000 kronor, inginge icke kostnaderna för iordningställande av den del av skyddsrummen, som avsåges skola disponeras för vanförestaltens behov. Enligt vad departementschefen inhämtat, hade vanförestaltens styrelse ännu icke tagit bestämd ståndpunkt i denna fråga. Frågan i vad mån medel borde anvisas för ändamålet syntes böra framdeles övervägas av chefen för socialdepartementet. Från byggnadskommitténs sida hade under hand meddelats, att några större merkostnader icke uppstode, i fall de för vanförestalten avsedda skyddsrummen anordnades först vid en senare tidpunkt. Med hänsyn härtill och då det vore önskvärt, att skyddsrummen i övrigt redan nu komme till utförande, ansåge departementschefen sig böra tillstyrka, att omförmälda belopp av 725,000 kronor anvisades redan för budgetåret 1939/40. Departementschefen förutsatte, att, därest möjligheter skulle visa sig föreligga att för nämnda belopp anordna utrymmen också för vanförestalten, det borde vara byggnadskommittén obetaget att vidtaga härav påkallade dispositioner. Det syntes departementschefen icke erforderligt att i detta sammanhang ingå på den av sjukhusets direktion erfordrade frågan om redovisning av kostnaderna för underhåll av skyddsrummen. Från byggnadskommitténs sida hade under hand meddelats, att byggnadsarbetena vad anginge såväl material som utförande planlagts på sådant sätt, att underhållskostnaderna förväntades komma att bliva jämförelsevis små.

Anslaget i sin helhet borde alltså för nästa budgetår uppföras med $(3,825,000 + 725,000 =) 4,550,000$ kronor.

För konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset vore för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag å 75,000 kronor. För budgetåret 1939/40 borde anvisas den återstående delen av det för ändamålet avsedda anslagsbeloppet av 150,000 kronor. Anslaget borde alltså utgå med oförändrat belopp för nästkommande budgetår. Departementschefen ville tillägga, att det för detta ändamål avsedda beloppet befunnits väl knappt för en institution av karolinska sjukhusets storlek. För närvarande ville departementschefen dock icke ifrågasätta någon höjning av dessa anslagsmedel.

Utskottet har i likhet med departementschefen icke funnit anledning till erinran mot det av karolinska sjukhusets byggnadskommitté till fortsatt utbyggande av ifrågavarande sjukhus äskade beloppet av 3,825,000 kronor. Utskottet tillstyrker härjämte att ett belopp av 725,000 kronor för nästa budgetår anvisas till luftskyddsanläggning för sjukhuset och förutsätter liksom departementschefen att det bör vara byggnadskommittén obetaget att om möjligt vidtaga åtgärder för att inom ramen för sist-

Utskottet.

nämnda anslagsbelopp anordna erforderliga luftskyddsutrymmen även för vanförestaltens behov.

Till förslaget om anvisande av ytterligare 75,000 kronor till konstnärlig utsmyckning av sjukhuset kan utskottet jämväl giva sin anslutning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för budgetåret 1939/40 såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond anvisa

a) till *Uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m. ett reservationsanslag av 4,550,000 kronor;*

b) till *Konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset i Stockholm ett reservationsanslag av 75,000 kronor.*

2:o) **Uppförande av byggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska högskola.** Kungl. Maj:t har (punkten 7, sid. 13—18 av nämnda statsrådsprotokoll) föreslagit riksdagen att till uppförande av byggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska högskola för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

För byggnadsföretaget hava hittills anvisats tillhopa 1,070,000 kronor. Totalkostnaderna för färdigställande av institutionsbyggnaden enligt den ursprungliga planen hava beräknats till 1,320,000 kronor, inklusive 15,000 kronor till konstnärlig utsmyckning, varför erforderligt återstående anslag således skulle utgöra 250,000 kronor. I skrivelse den 30 augusti 1938 hemställde högskolans styrelse om anvisande för nästa budgetår av sistnämnda belopp såsom slutanslag.

Sedermera har styrelsen emellertid framhållit, att det vore önskvärt, att den i byggnadsplanen för skeppsprovingsanstalter ingående, till en längd av 150 meter angivna vattenrännan förlängdes. Styrelsen har bland annat betonat, att det för flygvapnet skulle vara av mycket stor betydelse att inom landet äga tillgång till en anstalt, där flottörer för flygplan kunde modellprovas. I sådant syfte borde vattenrännan förlängas till 250 meter. Merkostnaderna för uppförande av en vattenränna av denna längd beräknades till 300,000 kronor. Styrelsen har vidare upplyst, att den mark, som erfordrades för rännans förlängning, tillhörde Göteborgs stad samt att förhandlingar inletts med stadens myndigheter såväl om förvärvande av det nödiga området åt Kungl. Maj:t och kronan som angående utarbetande av den ändrade stadsplan för området, som erfordrades.

De i ärendet hörda myndigheterna — byggnadsstyrelsen, kommerskollegium, chefen för flygvapnet och styrelsen för tekniska högskolan i Stockholm — hava samtliga tillstyrkt att vattenrännan förlänges på föreslaget sätt.

Departementschefen har för egen del anfört bland annat följande:

Enligt vad departementschefen under hand inhämtat, syntes möjligheter föreligga att reducera det för färdigställande av institutionsbyggnaden enligt den ursprungliga planen erforderliga anslaget från 250,000 kronor till 220,000 kronor. Departementschefen hade också inhämtat, att det icke skulle vålla byggnadskommittén några större svårigheter, om 20,000 kronor av det sålunda erforderliga anslaget överskötes till budgetåret 1940/41. Under sådana omständigheter förordade departementschefen, att för nästa budgetår till detta ändamål anvisades allenast 200,000 kronor.

Den föreliggande utredningen syntes departementschefen utvisa, att en förlängning av provningsrännan med 50 meter vore påkallad av utvecklingen på skeppsbyggnadsteknikens område och att en förlängning med ytterligare 50 meter vore önskvärd för att flygplansflottörprov skulle kunna äga rum. Då den inhemska flygplansindustrien befunno sig under utveckling och vårt lands ställning på sjöfartsområdet gjorde det angeläget, att ifrågavarande modellränna redan från början erhöles tillfredsställande dimensioner, ansåg departementschefen sig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att rännan förlängdes med 100 meter till 250 meter. Departementschefen förordade därför, att 300,000 kronor anvisades för ifrågavarande ändamål. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles träffa avtal med Göteborgs stad om förvärvande av erforderligt markområde.

Anslaget borde alltså för nästkommande budgetår uppföras med (200,000 + 300,000 =) 500,000 kronor.

Utskottet tillstyrker i enlighet med departementschefens förslag att 200,000 kronor anvisas för nästa budgetår för färdigställande av den ifrågavarande institutionsbyggnaden.

Utskottet.

Vad angår förslaget om förlängning av vattenrännan med 100 meter till 250 meter har utskottet funnit övertygande skäl blivit anförda härför. Utskottet förordar därför att det för ändamålet äskade beloppet, 300,000 kronor, anvisas för budgetåret 1939/40. Enligt vad utskottet under hand inhämtat avse underhandlingarna med Göteborgs stad, att staden till Kungl. Maj:t och kronan kostnadsfritt överlåter det för vattenrännans förlängning erforderliga markområdet mot det att staden i utbyte erhåller viss för gatureglering behövlig, i Kungl. Maj:ts och kronans ägo befintlig mark.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond till *Uppförande av byggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1939/40 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

Stockholm den 28 mars 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gränebo, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Asplund, Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Lindström, Larsson* i Varberg, *Magnusson* i Kalmar, *Bäckström* och *Domö*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Närlinge, Ward, Weijne, Åqvist, De Geer* i Hanaskog, *Bergström* och *Lundberg*.